

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. II. Utrum scientia media sit nova, & à Recentioribus inventa, vel
antiqua, & olim à Pelagianis, & Semipelagianis asserta?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

Scientia verò conditionatorum quam nos ad-
mittimus, est eminenter speculativa & practica;
nec mensuratur à suo objecto, quantum ad ve-
ritatem & certitudinem, sed potius est ejus re-
gula & mensura.

ARTICULUS II.

*Utrum scientia media sit nova, & à Recentio-
ribus inventa; vel antiqua, & olim à Pe-
lagianis & Semipelagianis
asserita?*

Scientiam mediam esse novam, & antiquis
Theologis prorsus incognitam, plures ex e-
jus defensoribus asserunt. Molina enim in Con-
cordia ad quest. 23. art. 4. & 5. hæc scribit: *Quia
hæc nostra ratio concilianda libertatis arbitrii cum
divina prædestinatione, à nemine quem vidimus, fuit
hucusque tradita, ideo paulo fuit exponenda. Ad-
dit: Si ab Augustino ea data & explanata fuisset, Pe-
lagiana hæresis nunquam fuisset exorta, neque ex Au-
gustini opinione, concertationibusque eius cum Pe-
lagianis, tot fideles fuissent turbati, nec ad Pelagianos
defecissent. Similia habet Fonseca quest. 6. Me-
taph. sect. 2. ubi in Domino gloriatur, se pri-
mum in Deo quandam de actibus liberis sub
conditione futuris excogitasse scientiam, quam
dicit esse mediam inter scientiam Dei natura-
lem & liberam. Annuit Vasquez Molina &
Fonseca, ut enim 1. p. disp. 67. cap. 7. *Quid mi-
ratur Scholasticus Theologus, si præter scientiam sim-
pliciter intelligentis & visionis, nos aliam ponamus, cu-
jus ipsi mentionem non fecerunt? Et Granada tract.
5. disp. 3. sect. 2. dicens: Quid mirum est, si temporum
decursu aliquid novi à recentioribus Theologis excog-
itatum sit? Denique Valentinus Herice 1. p. di-
sp. 7. cap. 10. sic ait: Quis nesciat hanc scientiam
mediam latuisse Scholasticos, & à nostris Patribus, è
tenebris in quibus latebat erutam diligentibus Patrum
assidue lectione? Suarez verò istis cautiore &
prudencior, asserere non audent hanc scientiam
esse novam, & à Patribus Societatis inventam,
ne solo novitatis titulo contemnatur, sed è con-
tra contendit illam esse antiquissimam, à tem-
poribus D. Augustini usque ad hæc nostra tem-
pora remittere fluxisse, imò & è visceribus Au-
gustini, in quibus latebat, erutam fuisse.**

Perrotalem scientiam olim Pelagianis & Se-
mpelagianis valde fuisse familiarem, eosque ad
illius usum, quasi ad portum confugisse, ut salvâ
libertate nostra, Dei certam prædestinationem
& vocationem facerent, adeo manifestum est, ut
vix egeat probatione: communia enim erant
hæc duo apud illos principia, prædestinare idem
esse quod præscire, & quemlibet prædestinari
ex præviso aliquo salutis initio à seipso, etiam
sub gratia petito, unde consequitur necessarius
usus scientiæ mediæ, ut expressè docet Pelagius
commentariis in cap. 8. & 9. ad Romanos. Unde
D. Augustinus epist. 105. ad Sixtum: *Mirum est
cum his castrantur Augustinus, in quantâ se abrupta
præcipient, merentes veritatis: ideo, inquantum,
nondum natorum alium oderat, scilicet Isaac, & Ia-
cob diligebat, quia futura eorum opera prævidebat, &
ex ipsorum operibus, Deum habere aut odium, aut mi-
sericordiam. Idem habet Julianus libro 1. operis
imperfecti folio 184. dicens: Non in feminibus, sed*

*in moribus esse distantiam, siquidem Jacob & Esau u-
nâ feminis exceptione conceptos, & unâ vi parentis
esset, diversos numerum exitus pro diversitate meri-
torum pertulerunt. Quanam verò fuerint illa ma-
rita parvulorum, ex quorum præscientia amor,
Dei aut odium nasceretur; mirum est ut ea ex-
plicarent, in que deliramenta lapsi sint. Qui-
dam dicebant ipsam luctam geminorum, uni
vitio, alteri merito esse versam, quod impugnat
Divus Augustinus epist. 106. Alii volebant par-
vulos quorum unus post baptismum, alter ante
baptismum obierit, prævisos si viverent aliqua
bona vel mala opera elicituros, quorum causâ
unus alteri anteponebatur. Unde Augustinus e-
pistola 105. ad Sixtum, versus finem, sic inducit
eos loquentes: Deus in eis quos hinc aufert prævidit
quem admodum victurus esset, si viveret; & ideo
quem nequiter novit esse victurum, sine baptismo facit
& mori, sic in eo puniens opera mala, non que fecit,
sed que facturus fuit.*

Idem deliramentum Semipelagiani expref-
sus docuerunt, ut apertè colligitur ex epistola
Prosperi ad Augustinum, ubi refert quod cum
illi à Catholicis præmerentur contra id quod
asserbant, Deum non dare dona suæ gratiæ, nisi
supponendo initium aliquod bonæ voluntatis,
exemplo parvulorum, qui cum omnes sint pec-
cato originali affecti, nec in illis possit esse ul-
lum initium bonæ voluntatis; quidam tamen
baptismum recipiunt, alii verò sine illo de-
cedunt; respondebant (ut refert idem Prosper)
*Tales perdi, talesque salvari, quales futuros illos in
annu maioribus, si ad adultam serparentur aetatem,
scientia divina prævidit. Similiter cum urgerentur
exemplo adultorum: quod enim quibusdam
infidelibus prædicetur fides, aliis vero non an-
nuntietur Evangelium; vel quod tali tempore
venerit Christus, & non alio, non potest reduci
ad voluntatis meritum, cum omnes sint, vel ef-
fent sub peccato infidelitatis conclusi, ac proin-
de indigni ut ad eos Christus veniret, vel eis fi-
des annuntiaretur? Respondebant (inquit idem
Prosper) dispensasse Deum tempora & ministeria
prædicationis, iuxta quod prævidebat aliquos creditu-
ros, & exorturam esse bonarum credulitatem volun-
tariam. Vel ut loquitur Divus Hilarius Arelaten-
sis Episcopus in epistola ad eundem Augusti-
num: *Omni autem dicitur eis, quare alius, vel
alicubi prædicetur vel non prædicetur Evangelium:
dicunt id esse præscientiæ divine, ut eo tempore, &
ibi & illis veritas annuntiaretur, quando & ubi
prænoscebatur esse credenda. Unde Augustinus in
libro de prædestinatione Sanctorum, prædi-
ctis Prosperi & Hilarii litteris respondens, hoc
Semipelagianorum commentum, ad merita
parvulorum conditionatè futura, si ad adul-
tam pervenirent aetatem, recurrentium, sa-
tis demirari non potest, nam capite decimo ter-
tio hujus libri sic ait: *Judicari autem quem-
quam, non secundum merita que habuit quandiu fuit
in corpore, sed secundum merita que fuerat habiturus
si diutius fuisset in corpore, unde optari potuerunt ho-
mines, quorum ingenia non esse contempnibilia vestre
inducant litteræ, & mirans & stupens reperire non
possum, nec credere auderem, nisi vobis non credere non
auderem.***

Ex his patet, præscientiam illam futuro-
rum conditionatorum, antecedentem decre-
tum, non esse novam, nec à Molina vel Fon-
seca excogitatam, ut illi immerito gloriantur;
sed à Pelagianis & Semipelagianis inventam, ut
suis

suos tuerentur errores, præcipue verò illum quò afferebant Deum homines ad gratiam & gloriam eligere ex prævisione meritum. Quare Prosper initio prædictæ epistolæ, Semipelagianorum doctrinam referens: *Hæc (inquit) ipsorum definitio ac professio est, omnem quidem hominem in Adam peccasse, & neminem per opera sua, sed per Dei gratiam regeneratione salvari. Qui autem credituri sunt, quive in ea fide, qua deinceps per Dei gratiam sit iuvanda, mansuri sunt, præscisse ante mundi constitutionem Deum, & eos prædestinasse in regnum suum, quos gratis vocatos, dignos futurâ electione, & de hac vita bono sine excessuros esse præscierit.* Et rursus in fine ejusdem Epistolæ. *Penè omnium par invenitur & una sententia, quâ propositum & prædestinationem Dei secundum præscientiam receperunt; ut ob hoc Deus alios vasa honoris, alios contumelia fecerit, quia finem uniuscujusque præviderit, & sub ipso gratia adiutorio, in qua futurus esset voluntate & actione præscierit.* Quibus verbis aperte declarat, Semipelagianos unanimiter docuisse, divinam prædestinationem ejus præscientiæ esse inmixtam, & Deum neminem prædestinare, nisi suppositâ præscientiâ, quâ prævidet, quid faciet voluntas creata, sub ipso gratiæ adiutorio constituta, & ad quid divinum auxilium & concursum determinabit, quod certè est ipsissima scientia media. Unde idem Prosper in eadem epistola petit ab Augustino circa hanc difficultatem edoceri, & ab illo quaerit, *Vtrum præscientiæ Dei, ita secundum propositum maneat, ut ea ipsa quæ sunt proposita, sint accipienda præscita?* Et rursus illum interrogat, *An per præscientiam possit stare propositum? An verò præscientia quodam ordine sit submixta proposito Dei? Id est, an præscientia futurorum antecedit divinæ voluntatis decretum, & sit ab illo independens? An verò ipsum supponat, eique innitatur, ac in eo fundetur?*

Denique hanc futurorum conditionatorum præscientiam, à decreto independentem, eoque anteriorem, quam Recentiores vocant scientiam mediam, apud Semipelagianos fuisse familiarem, constat ex Fausto Regiensi, eorum duce & Antesignano: ille enim libro 2. de gratia & libero arbitrio cap. 2. docet magis de origine voluntatis humanae Dei præscientiam derivari, quam opera & voluntates hominum de nutu & impulsu providentiæ cœlestis incipere, & ait: *Prædestinationem Dei male intelligunt astruentes quòd inde humanorum actuum causa nascatur.* Et cap. 3. post quadam verba, in quibus docet præscientiam futuri consensûs prædestinationem præcedere, concludit: *Et sic, NISI PRÆSCIENTIA EXPLORAVERIT, prædestinatio nihil decernit.* Quod etiam reperit cap. 6. & 7. ejusdem libri.

Respondent aliqui ex Adversariis, Semipelagianos quorum fit mentio in Epistolis Prosperi & Hilarii, locutos esse de præscientia absoluta, non conditionata futurorum, subindeque eos, locis citatis, non agnovisse scientiam mediam, cum illa non sit futurorum absolutum, sed conditionatorum tantum præscientia, independens à decreto, eoque anterior.

Sed contra, Semipelagiani locis citatis dicebant, Deum habere præscientiam bonorum vel malorum operum, quæ in adulta ætate patraturi erant parvuli illi, qui ante eandem ætatem præmaturâ morte rapiuntur: Sed evidens est, illorum operum præscientiam non esse absolutam, sed tantum conditionatam, cum implicet contradictionem merita vel demerita esse ab-

solute futura, ætate adulta, ad quam illi parvuli supponuntur nunquam perventuri; alioquin quod nunquam erit, nec in rerum natura ponitur, posset dici infallibiliter & absolute futurum, quod absurdissimum est, & à communi sensu penitus alienum: Ergo Semipelagiani locis citatis admittebant in Deo præscientiam futurorum conditionatorum, independentem à decreto, quæ est ipsa scientia media. Idque fatent tandem cogitur P. Annatus disp. 4. num. 24. ubi ait: *Massilienses admisisse præscientiam conditionatam, & ad illam recurrisse, quando absolutam præferre non poterant.* Consentit Suarez Tract. de prædest. cap. 5. num. 5. ubi etiam fatetur, Semipelagianos tribuisse Deo illam scientiam conditionatam de futuris actibus liberis, ante omnium decretum Dei. Subdit tamen, eos in hoc non errasse, sed solum in eo quòd male illâ usi fuerint; & Augustinum illam non reprobare quantum ad substantiam, sed solum quantum ad abusum, & modum illum erroneum quòd ponebatur à Massiliensibus: quatenus scilicet per illam dicebant exhiberi Deo idonea motiva prædestinationis, & vocationis ad gratiam; quod examinabimus & discutiemus art. 4. Hic solum prætedimus, & asserimus, scientiam mediam non esse novam, nec à Recentioribus excogitatam, immeritoque Molinam & Fonsecam de ejus inventione gloriari, sed antiquissimam, & per vetustam, olimque Pelagianis & Semipelagianis familiarem, & ex infaulto Faustii ingenio, ut alteram Minervam ex Jovis crebro progenitam; cum hæc sit perpetua hujus Hæretici vox: *Nisi, præscientia exploraverit, prædestinatio nihil decernit.*

ARTICULUS III.

Quæ fuerint Pelagianorum & Semipelagianorum motiva præcipua, ad fingendam in Deo talem præscientiam, ac excludendum decretum de se efficax, & humanas præveniens voluntates?

Inter varia ad hoc fuerint illorum Hæreticorum motiva, quæ fas est expendimus in Tractatu de voluntate Dei; illa tamen ad tria præcipua revocari possunt, quæ tangit D. Prosper in carmine de ingratis, versus medium, ubi incipiens respondere argumentis Semipelagianorum, eorumque querelas propulsare, habet hos versus:

*Hic vanam in sano profertis corde querelam,
Omne opus arbitrii sublatum vociferantes,
Currere currentum, si non & velle volentum est.
Nec vitis penam deberi, aut præmia laudi.
Si vel naturam obstructam, mala velle necesse est,
Vel nostro adscribi nequeunt bene gesta labori.
Nunquid non eadem sapiunt, eademque perorant,
Vestri illi quorum ructatis verba magistri?*

Prima igitur ac præcipua Pelagianorum & Semipelagianorum querela, erat de læsione libertatis, quam existimabant tolli, si divinum decretum humanas præveniret voluntates, ut colligitur ex D. Prospero in epistola ad Augustinum, ubi referens doctrinam & placita Massiliensium, sic ait: *Removeri itaque omnem industriam, tollique virtutes dicunt, si Dei constitutio (hoc est decretum) humanas præveniat voluntates; & sub hoc prædestinationis nomine, fatalem necessitatem in-*